

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria, wat betreft de prioriteitsbepaling bij de toekenning van eventuele subsidies
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

De uitbreiding van de subsidiemogelijkheden voor de lokale besturen voor projecten van her- en nevenbestemming van rooms-katholieke parochiekerken (door het recente decreet van 10 november 2022 tot wijziging van diverse decreten wat betreft de eventuele her- of nevenbestemming van parochiekerken) noodzaakt een wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria. Dat besluit regelt onder meer welke subsidieaanvragen voorrang hebben ten aanzien van andere.

Voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering, dat hierbij principiële goedkeuring vindt, past deze voorrangregeling aan in functie van de verruimde subsidiemogelijkheden.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK

STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur en stedenbeleid

Inhoudelijk structuurelement: de binnenlandse aangelegenheden

Operationele doelstelling: "We bieden de lokale besturen meer mogelijkheden en stimuli om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake neven- en herbestemming van eredienstgebouwen." (beleidsnota Binnenlands Bestuur en stedenbeleid, operationele doelstelling 6.3)

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Goedkeuring visienota

Visienota “Beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen”, goedgekeurd door de Vlaamse Regering in haar vergadering van 16 juli 2021 (VR 2021 1607 DOC.0949/1BIS).

Goedkeuring decreet

Het decreet van 10 november 2022 tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria en het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de eventuele her- of nevenstemming van parochiekerken.

Wetgevingstechnisch- en taaladvies

Het bijgaand voorontwerp van besluit werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2022/230 van 21 oktober 2022.

Advies Raad van State

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

De Vlaamse overheid wil de gemeenten verder stimuleren om de niet meer noodzakelijke rooms-katholieke parochiekerken op hun grondgebied een nieuwe bestemming (her- of nevenbestemming) te geven. De inhoudelijke contouren van dit stimuleringsbeleid zijn opgenomen in de visienota “Beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen”, goedgekeurd door de Vlaamse Regering in haar vergadering van 16 juli 2021 (VR 2021 1607 DOC.0949/1BIS).

Sommige beleidsmaatregelen uit deze visienota vergden een decretaal initiatief, hetgeen gebeurde middels het decreet van 10 november 2022 tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria en het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de eventuele her- of nevenstemming van parochiekerken.

Naast de verplichting voor de gemeenten tot het opmaken van een kerkenbeleidsplan (een instrument dat opgenomen werd in het eredienstendecreet van 7 mei 2004) zijn er vooral de meer uitgebreide subsidiemogelijkheden vanuit de Vlaamse overheid voor de her- of nevenstemming van de niet-beschermden rooms-katholieke parochiekerken. Het uitbreiden en verfijnen van het subsidiestelsel, gerealiseerd door het hoger vermelde wijzigingsdecreet (dat onder meer het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria wijzigt) behelst in essentie de volgende 2 wijzigingen:

- Uitbreiding van de subsidiemogelijkheden: projecten van her- of nevenbestemming worden soms belemmerd door, wat de techniciteit betreft, de afwezigheid van basis-opmetingsplannen van het eredienstgebouw en, wat de houding van het publiek betreft, door een onvoldoende betrokkenheid van de burgers/omwonenden. De subsidiëring van de lokale besturen / eredienstbesturen vanuit de Vlaamse overheid werd daarom uitgebreid met mogelijke subsidies voor de opmaak van opmetingsplannen en mogelijke subsidies voor een proces van trajectbegeleiding;
- Uitbreiding tot “gewezen gebouwen van de eredienst”: voor de decretale wijziging beperkte de subsidieregeling zich tot (niet-beschermde) eredienstgebouwen. Eens een niet-beschermde kerk kerkrechtelijk is onttrokken aan de eredienst, is het geen eredienstgebouw meer en kwam het niet meer in aanmerking voor subsidies. Dit is een element dat de mogelijke herbestemming van parochiekerken kan tegenhouden, omdat daardoor mogelijke subsidiëring vanuit de Vlaamse overheid verdwijnt.

De vroegere subsidiëringpolitiek ging uit van de assumptie dat er na de eredienstfunctie één nieuwe functie voor het gebouw moet worden gekozen. Deze assumptie strookt vaak niet met de werkelijkheid. Vaak weet men nog niet goed welke de nieuwe bestemming moet worden. Of wijzigen de visies. Moet architectuur altijd benaderd worden vanuit een functie, vanuit een programma? We stellen eerst de vraag: wat kunnen we met die kerk doen? Maar wellicht is het in meerdere omstandigheden verstandiger om een andere vraag te stellen: hoe kunnen we deze (voormalige) kerk op een financieel zo eenvoudig mogelijke manier toekomstbestendig maken als ruimtelijke entiteit?

Om aan deze situaties tegemoet te komen is de subsidiemogelijkheid uitgebreid tot ‘gewezen gebouwen van de eredienst’, gedefinieerd als een niet-beschermde gebouw dat, op het moment van de subsidieaanvraag, maximaal vijf jaar geleden is onttrokken aan de eredienst door het bevoegde representatief orgaan. Haalbaarheidsstudies, opmetingsplannen en processen van trajectbegeleiding kunnen dus ook worden gesubsidieerd bij ‘gewezen gebouwen van de eredienst’, evenals basisinvesteringen die een latere herbestemming mogelijk moeten maken.

Deze uitgebreidere subsidiemogelijkheden, mogelijk gemaakt door de recente wijziging van het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria, noodzaakt ook een wijziging aan het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria. Dit besluit bevat hoofdstukken over aanvraag en toekenning van de subsidie en over de wijze van uitbetaling van de subsidie (die ongewijzigd kunnen blijven) maar ook een hoofdstuk (hoofdstuk 3, artikel 6) over de prioriteiten bij de toekenning van de subsidie (dat wel gewijzigd moet worden).

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Het eerste lid van artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria, luidt als volgt:

“Bij de toekenning van een subsidie voor de gebouwen van de erediensten en voor de gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening worden de aanvraagdossiers ingedeeld in de volgende categorieën, in dalende volgorde van prioriteit:

- 1° studies voor herbestemming en nevenbestemming;
- 2° aanpassingswerken voor nevenbestemming tot een subsidiebedrag van 200.000 euro;
- 3° renovatie
- 4° aankoop en verbouwen en aanpassingsinvesteringen voor nevenbestemming vanaf een subsidiebedrag van 200.000 euro;
- 5° nieuwbouw”

Deze prioriteitenlijst reflecteert de keuze om voorrang te geven aan voorbereidingen voor her- of nevenbestemming (zie de in kostprijs bescheiden subsidies voor studies, onder 1°) en voor bescheiden aanpassingswerken die nevenbestemming mogelijk maken (tot maximaal 200.000 euro; zie 2° ; de eigenlijke nevenbestemming wordt niet gesubsidieerd). Pas daarna komt de subsidiëring voor renovatie-investeringen aan eredienstgebouwen. Laagste prioriteit zijn meer belangrijke aanpassingswerken voor nevenbestemmingen, aankoop en nieuwbouw van eredienstgebouwen (en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening). Deze laatste twee categorieën (aankoop en nieuwbouw) kwamen de laatste jaren niet meer voor.

Deze prioriteiten worden behouden met dien verstande dat:

- De categorie van de subsidies voor “studies” wordt uitgebreid met de decretaal voorziene subsidies voor ‘opmetingsplannen’ en ‘trajectbegeleiding’, ook voor de gewezen gebouwen van de eredienst;
- De categorie van de subsidies voor “beperkte aanpassingswerken voor nevenbestemming” wordt uitgebreid met mogelijke subsidies voor “noodzakelijke basisinvesteringen die herbestemming mogelijk maken” zoals opgenomen in het hoger genoemde decreet. Ook deze categorie van werken is mogelijk voor gewezen gebouwen van de eredienst;
- Het grensbedrag van 200.000 euro subsidie voor deze aanpassingsinvesteringen en noodzakelijke basisinvesteringen wordt opgetrokken tot 250.000 euro. De gestegen bouwkosten en de inflatie sinds de inwerkingtreding van het decreet begin 2014 rechtvaardigen de verhoging van dit maximumbedrag.

De categorieën 3 (renovatie), 4 (aankoop en verbouwing en aanpassingsinvesteringen voor nevenbestemmingen vanaf een subsidiebedrag van 250.000 euro) en 5 (nieuwbouw) hebben uiteraard enkel betrekking op de eigenlijke eredienstgebouwen of de eigenlijke gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening. Gewezen gebouwen van de eredienst (ontwijdde eredienstgebouwen) moeten niet worden gerenoveerd, aangekocht of gebouwd. “Aanpassingswerken voor nevenbestemming vanaf een subsidiebedrag vanaf 250.000 euro” impliceert dat het gebouw nog deels eredienstgebouw blijft.

Het aan deze voorstellen aangepaste (gecoördineerde) eerste lid van artikel 6 van het BVR van 20 december 2013 wordt dan:

“Bij de toekenning van een subsidie voor de gebouwen van de erediensten, voor de gewezen gebouwen van de erediensten en voor de gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening worden de aanvraagdossiers ingedeeld in de volgende categorieën, in dalende volgorde van prioriteit :

- 1° studies, opmetingsplannen en trajectbegeleiding voor herbestemming en nevenbestemming;
- 2° aanpassingsinvesteringen voor nevenbestemmingen en noodzakelijke basisinvesteringen voor herbestemmingen, beide tot een subsidiebedrag van 250.000 euro;
- 3° renovatie;
- 4° aankoop en verbouwing en aanpassingsinvesteringen voor nevenbestemmingen vanaf een subsidiebedrag

van 250.000 euro;
5° nieuwbouw.”

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Dit wijzigend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wijzigt uitsluitend, en dan nog op een marginale wijze, de voorrangregeling met betrekking tot de subsidiedossiers voor de extra subsidies mogelijk gemaakt door het hoger genoemde decreet van 10 november 2022.

Dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft derhalve geen enkele budgettaire impact voor de Vlaamse overheid. De budgettaire impact van het genoemde decreet van 10 november 2022 werd eerder als neutraal aanzien: de dalende behoefte aan investeringssubsidies voor niet-beschermde eredienstgebouwen (gezien de geleidelijke vermindering van het aantal parochiekerken) wordt gecompenseerd door de aanvullende subsidiemogelijkheden die projecten van her- en nevenbestemming moeten stimuleren.

De jaarlijkse kredieten voor de (investerings-)subsidies voor de niet-beschermde eredienstgebouwen zijn op de begroting ingeschreven op het artikel SJO-1SMC2GA-WT, meer bepaald op basisallocatie 1SM608.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 24 oktober 2022.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd verleend op 14 november 2022.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering operationaliseert voor de lokale en provinciale besturen de mogelijkheid tot het aanvragen en bekomen van de extra subsidiemogelijkheden, gecreëerd door het eerdere decreet van 10 november 2022.

4. VERDER TRAJECT

Dit voorontwerp van besluit zal worden voorgelegd voor advies aan de Raad van State met het oog op een definitieve goedkeuring.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria, wat betreft de prioriteitsbepaling bij de toekenning van subsidies;
- 2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

Bijlagen:

- voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering
- advies Inspectie van Financiën